

Johannes Aaviku „Keeleuenduse äärmised võimalused“ 100

„Keeleuenduse
kurv tuleb
lõpmattuseni
tõmmata“

[Johannes Aaviku Selts](#) ja
[Tallinna Ülikooli humanitaarteaduste instituut](#)
kutsuvad avalikule seminarile

kolmapäeval, 11. detsembril 2024 kl 16.15
Tallinna Ülikooli Silva-hoones S-240

1. Tervitussõnad

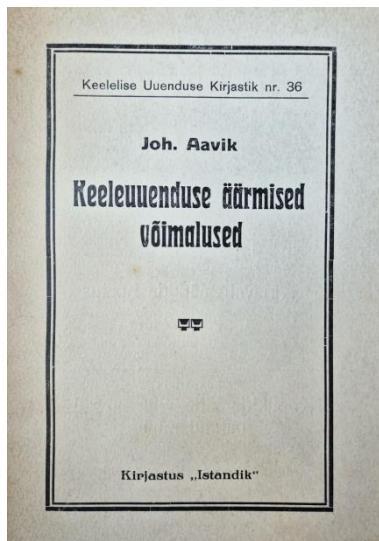
Peep Nemvalts – Johannes Aaviku Seltsi esimees, Tallinna Ülikooli emeriitteadur

2. Oma mõtteid tähtteosest jagavad

- **Helle Metslang** Emakeele Seltsi esimees,
Johannes Aaviku Seltsi liige
- **Madis Jürviste** Eesti Keele Instituudi nooremteadur-leksikograaf,
Tartu Ülikooli doktorand
- **Jaani Õispuu** Johannes Aaviku Seltsi juhatuse liige,
Tallinna Õismäe Gümnaasiumi õpetaja

3. Vaba arutelu

Palume oma tulekust teatada kuni 28. novembrini [siin](#).

„Käesolev teos on keeleteooria seisukohalt Johannes Aaviku kõige tähtsam töö. Selles viiakse esimest korda keeleteaduse ajaloos viimse loogilise konsekventsini järeldus mis tuleneb faktist et keel on vahend: me võime keelt muuta ja parandada oma tahte järgi piiramatult ja igasuguste meetoditega, ka n.ü. „kunstlikult“. Aaviku revolutsioonilise idee teostatavust tõendas ta keeleuenduse edu.“

(**Valter Tauli**, Teise trüki eessõna. Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi Toimetised 15. Stockholm 1974)

„1924. aastal ilmus kaks võtmeteost, mille kallal Aavik oli töötanud mitu aastat. Esimene neist kandis pealkirja „Õigekeelsuse ja keeleuenduse põhimõtted“ ning pani väga rangelt ja üksikasjalikult paika keeleuenduse printsiibid, täpsemalt keelendite hindamise kriteeriumid: otstarbekohasus, ilu ja rahvuslik omapära. [--]

Teine teos, „Keeleuenduse äärmised võimalused“, mis oli põhiosas kirjutatud aastatel 1914–1918, keskendus keeleuenduse vajalikkuse põhjendamisele ning kirjeldas esimest korda süsteemselt ja üksikasjalikult kunstliku sõnaloomete meetodeid ja tingimusi, mille korral uue sõna loomine on õigustatud.

Need kaks teost on Aaviku teoreetilise mõtte kõige täielikum väljendus ja ühtlasi keeleuendusliikumise kõrghetk.“

(**Antoine Chalvin**, Johannes Aavik ja eesti keeleuendus. Prantsuse keelest tõlkinud Heete Sakhai. Johannes Aaviku Selts ja Tallinna Ülikooli Kirjastus, Tallinn 2023, lk 53)